

Nowy Szpital w Olkuszu pod lupą NIK

2019-07-08 07:00:00

NIK potwierdziła obawy powiatu olkuskiego, dotyczące możliwości niekorzystnego rozporządzenia mieniem i finansami przez szpital w Olkuszu. Wbrew stanowisku powiatu szpital podejmował decyzje korzystne dla Grupy Nowy Szpital Holding S.A., która jest większościowym udziałowcem w Nowy Szpital w Olkuszu Sp. z o.o. Między innymi zlecał usługi zewnętrzne oraz udzielał tej spółce i spółkom jej zależnym pożyczek.

Źródłem problemów jest niekorzystna umowa z 2010 roku, którą zawarło starostwo powiatowe w Olkuszu tworząc spółkę Nowy Szpital. Pozbawiło się realnego wpływu na działalność spółki, gdyż stało się mniejszościowym udziałowcem, mimo że wniosło do niej majątek publiczny. NIK zwróciła na to uwagę już w 2011 roku. Starostwo nie mogło więc skutecznie zapobiec niekorzystnym z punktu widzenia podatników działaniom zarządu. Zamiast tego po latach zwróciło się ponownie do NIK o kontrolę Nowego Szpitala.

Pomimo odmowy poddania się kontroli przez Nowy Szpital, a następnie jej utrudniania, Izba przeprowadziła kontrolę w szpitalu według pierwotnych założeń.

NIK zarazem stwierdziła, że główny cel przystąpienia przez powiat olkuski do Spółki został zrealizowany. Otóż przejmując majątek ZOZ, Spółka zapewniła ciągłość opieki medycznej mieszkańcom powiatu olkuskiego.

NIK na wniosek poselski oraz starostwa powiatowego w Olkuszu sprawdziła realizację umów związanych z powołaniem i funkcjonowaniem Spółki Nowy Szpital Sp. z o.o. w Olkuszu, w tym gospodarowanie przekazanym mieniem oraz zarządzanie kosztami i wynik finansowy Spółki.

W wyniku niekorzystnej umowy z 2010 roku powiat został współnikiem mniejszościowym spółki, mając zaledwie 30% udziałów. Samorząd nie zadbał też o to, żeby mieć swojego przedstawiciela w Zarządzie Spółki. Nie miał możliwości, aby zapobiec podjęciu uchwały o treści oczekiwanej przez współnika większościowego. Z tych powodów miał bardzo ograniczony wpływ na jej działalność pozamedyczną. Potwierdziła to kontrola NIK w 2011 roku.

Główną kwestią sporną pomiędzy powiatem a Spółką i jej większościowym udziałowcem były wielkość i zasadność zobowiązań podejmowanych przez szpital wobec głównego udziałowca i podmiotów powiązanych z nim kapitałowo. Powiat nie uzyskał pełnej wiedzy o stanowiących podstawę tych zobowiązań umowach, a w szczególności o zakresach świadczonych usług, ich uzasadnieniu merytorycznym ani ekonomicznym.

Tymczasem od 2011 roku spółka Nowy Szpital wbrew stanowisku powiatu olkuskiego konsekwentnie wprowadzała rozwiązania organizacyjne, które polegały przede wszystkim na ograniczeniu zatrudnienia i zlecaniu części zadań podmiotom zewnętrznym

(outsourcing), w szczególności Grupie Nowy Szpital Holding S.A. (GNS). Wbrew stanowisku powiatu podejmowano wiele decyzji, dotyczących np. zlecenia usług GNS czy udzielania tej spółce i spółkom jej zależnym pożyczek. Korzystając z uprawnień przewidzianych dla udziałowca większościowego Zarząd Spółki zawarł z GNS umowy w 2013 r. i 2015 r., zlecając jej realizację usług rozliczanych

ryczałtowo. Umowy te zostały zastąpione umową franczyzy i świadczenia usług z 28 lutego 2018 r., zawartą pomimo sprzeciwu powiatu. Zasadność zawarcia umowy franczyzy została zakwestionowana przez starostwo, które w marcu 2018 r. wystąpiło o uchylenie uchwały Zgromadzenia Wspólników w tej sprawie na drodze sądowej.

W latach 2011-2017 szpital zlecił GNS świadczenie usług zewnętrznych pozamedycznych w 45 zakresach, za kwoty, których wysokość uznał za tajemnicę przedsiębiorstwa i wniósł o ich utajnienie. Zastrzeżenia kontrolerów NIK wzbudził sposób zlecenia GNS 19 zakresów usług, czyli wszystkich poddanych szczegółowej analizie. Powierzono je GNS na podstawie umowy z 2013 r. i z 2015 r. W badanych zakresach nie przedstawiono NIK dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie analiz ekonomiczno-finansowych (kalkulacji kosztów) i wskazującej na uzasadnienie ekonomiczne ich zawarcia oraz rozeznania rynku (pozyskanie ofert podmiotów konkurencyjnych, świadczących podobne usługi). W analizowanych umowach z GNS nie przewidziano żadnego sposobu dokumentowania realizacji usług, co praktycznie uniemożliwiało potwierdzenie wykonania zleconych zadań. Potwierdzenia takiego nie stanowiły dokumenty przedstawione przez Spółkę w czasie kontroli.

W ocenie NIK zlecenie GNS realizacji usług mogło prowadzić do nieuzasadnionego zawyżania kosztów działalności Spółki i naruszania zasad efektywnego wydatkowania środków publicznych, przekazywanych Spółce tytułem realizacji umów zawartych z Małopolskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli powiat nie wykorzystał wszystkich możliwości zablokowania niekorzystnych decyzji i działań Zarządu Spółki. Nie potrafił nawet uzyskać wszystkich żądanych informacji. Dopiero w trakcie kontroli NIK (w marcu 2018 r.) starostwo skorzystało z możliwości zaskarżenia do sądu uchwały nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy franczyzy (z mocą od 1 stycznia 2018 r.). Nie wykorzystywało też możliwości przewidzianych w Kodeksie Spółek Handlowych. Tylko jeden raz w 2013 r. przeprowadziło w Spółce kontrolę indywidualną jako wspólnik. Natomiast w ogóle nie skorzystało z uprawnienia do żądania wyznaczenia przez sąd firmy audytorskiej w celu zbadania rachunkowości oraz działalności spółki, czy też wystąpienia z roszczeniem o naprawienie szkody.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli w okresie objętym kontrolą Spółka zapewniła ciągłość opieki medycznej mieszkańcom powiatu olkuskiego, w szczególności w rodzaju: lecznictwo szpitalne oraz podstawowa i ambulatoryjna opieka zdrowotna. Zarząd Spółki na bieżąco współpracował ze starostwem w sprawach dotyczących wykonywanych świadczeń zdrowotnych. Zakres i sposób realizacji przez Spółkę świadczeń opieki zdrowotnej, w odniesieniu do zobowiązań podjętych w chwili przystąpienia powiatu olkuskiego do Spółki, nie wzbudził zastrzeżeń NIK.

Sytuację finansową Spółki w kontrolowanym okresie uznano za stabilną i umożliwiającą realizację świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie wykonywanym w ramach umów z Małopolskim Oddziałem Wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia. Spółka gospodarowała przekazanym mieniem powiatu zgodnie z przeznaczeniem oraz realizowała działania inwestycyjne, w tym z udziałem środków Unii Europejskiej.

Wnioski

NIK wystąpiła do Starosty Olkuskiego z wnioskiem o rozważenie możliwości korzystania w szerszym zakresie z instrumentów ochrony mniejszościowego udziałowca, przewidzianych w umowie Spółki, zawartych w porozumieniach oraz w Kodeksie spółek handlowych. Starosta Olkuski poinformował o realizacji tego wniosku.

Warto zaznaczyć, że **Spółka Nowy Szpital w Olkuszu na wszelkie sposoby próbowała udaremnić, a następnie utrudnić przeprowadzenie kontroli NIK.** Działającemu na podstawie upoważnienia kontrolerowi dwukrotnie odmówiono wstępu do obiektu szpitala i innych pomieszczeń

Spółki oraz nie przedstawiono do kontroli wymaganych dokumentów. NIK w styczniu 2018 roku złożyła zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 98 ustawy o NIK. W konsekwencji zażaleń NIK, najpierw na odmowę wszczęcia postępowania w sprawie, a następnie umorzenie dochodzenia, w kwietniu 2019 r. Sąd Rejonowy w Olkuszu nakazał prokuraturze dalsze prowadzenie postępowania.

Z kolei kiedy w styczniu 2019 roku Izba, na podstawie art. 12 ustawy o NIK, zleciła Małopolskiemu Urzędowi Skarbowemu przeprowadzenie kontroli w zakresie prawidłowości kwalifikowania kosztów działalności oraz ich wpływu na wysokość zobowiązań podatkowych, Spółka skutecznie zablokowała możliwość tej kontroli, powołując się na ograniczenia w możliwości prowadzenia kontroli w podmiotach gospodarczych, przewidziane w ówczesnej ustawie o swobodzie działalności gospodarczej. Takie sytuacje zdarzają się bardzo rzadko.